

УДК 336.14

Ю. М. Криган,
аспірант, ПВНЗ "Європейський університет", м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-7283-9687

DOI: 10.32702/2306-6792.2021.3.66

ОЦІНКА СТАНУ БЕЗПЕКИ ФІСКАЛЬНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Yu. Kryhan,
Postgraduate student, European University, Kyiv

ASSESSMENT OF THE SECURITY SITUATION IN THE FISCAL SPACE OF UKRAINE

Основними завданнями дослідження є: оцінка стану безпеки фінансового простору України; аналіз абсолютних та нормованих значень індикаторів стану боргової та бюджетної безпеки України; доведення гіпотези, що окремі показники стану боргової безпеки України мають критичні значення в системі фінансової безпеки України. Представлено алгоритм моніторингу стану фінансової безпеки України, в якому узагальнено етапи кількісного аналізу стану фінансової безпеки, у межах якого визначається перелік індикаторів, які об'єктивно характеризують стан певної підсистеми фінансової безпеки, уточнюються їх характеристичні значення (тобто діапазони, а яких абсолютні значення показників вважаються оптимальними, задовільними, критичними та інше), враховано механізм переведення значень у нормовані показники, що дозволяє досягти розмірності тлумачень та інформаційної однозначності, представлено методику визначення вагових коефіцієнтів (тобто важливості кожного з індикаторів) та розрахунку інтегральних індексів за підсистемами фінансової безпеки, які у подальшому (також за допомогою вагових коефіцієнтів, визначених експертним шляхом) об'єднуються в інтегральний показник стану фінансової безпеки України. Спираючись на обґрунтовану позицію, що фінансова безпека структурно складається з безпеки фінансового простору та безпеки фінансового ринку, проаналізовано стан безпеки фінансового простору, який складається з бюджетної та боргової безпеки за 2013—2019 рр. З'ясовано, що стан 5-ти індикаторів стану боргової безпеки держави, об'єднаних в один інтегральний індекс, у 2013—2019 рр. неможливо характеризувати як задовільний, хоча протягом 2014—2019 рр. узагальнене значення боргової безпеки покращується та за результатом 2019 р. досягло показника 20,98 %, однак це свідчить лише про те, що стан боргової безпеки України протягом 2013—2018 рр. відповідає діапазону критичних значень і тільки у 2019 р. — нижчій границі небезпечного діапазону характеристичних значень, що є загрозливою тенденцією, що негативно впливає на стан фінансової безпеки України, спричиняє формування додаткових ризиків та загроз. Отримані результати аналізу дозволяють стверджувати, що саме індикатори боргової безпеки у системі безпеки фінансового простору роблять найбільший негативний вплив на стан фінансової безпеки.

The main objectives of the study are: assessment of the security of the fiscal space of Ukraine; analysis of absolute and normalized values of indicators of the state of debt and budget security of Ukraine; proving the hypothesis that certain indicators of Ukraine's debt security are critical in the financial security system of Ukraine. An algorithm for monitoring the state of financial security of Ukraine is presented, which summarizes the stages of quantitative analysis of financial security, which determines the list of indicators that objectively characterize the state of a particular subsystem of financial security, specifies their characteristic values (ie ranges and absolute values of indicators). optimal, satisfactory, critical, etc.), takes into account the mechanism of translation of values into normalized indicators, which allows to achieve dimensionality of interpretations and information unambiguity, presents a method of determining weights (i.e. the importance of each indicator) and calculating integrated indices for financial security subsystems (also, with the help of weighting factors determined by experts) are combined into an integrated indicator of the state of financial security of Ukraine. Based on the well-founded position that financial security structurally consists of fiscal space security and financial market security, the state of fiscal space security, which consists of budget and debt security for 2013—2019, was analyzed. It was found that the state of 5 debt status indicators security of the state, combined into one integrated index, in 2013—2019 cannot be characterized as satisfactory, although during 2014—2019 the generalized value of debt security is improving and in 2019 reached 20.98%, but it shows only that the state of debt security of Ukraine during

2013—2018 corresponds to the range of critical values and only in 2019 — the lower limit of the dangerous range of characteristic values, which is a threatening trend that negatively affects the state of financial security of Ukraine, causes the formation of additional risks and threats. The obtained results of the analysis allow us to state that it is the debt security indicators in the security system of the fiscal space that have the greatest negative impact on the state of financial security.

Ключові слова: фінансовий простір, фінансова безпека, безпека фінансового простору, фінансова політика, податкова система, бюджетна система, фінансова система, фінансові умови.

Key words: fiscal space, financial security, fiscal space security, fiscal policy, tax system, budget system, financial system, financial conditions.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах поширення глобалізації, фінансової кризи у світі, економічної нестабільності в державі, негативного впливу пандемії COVID-19 на розвиток держав, діяльність всіх суб'єктів господарювання, міждержавні відносини актуалізується питання ефективного розподілу та використання державних коштів та регулювання фінансового простору. Національні економіки та їх складові системи пов'язані між собою фінансовими відносинами, які трансформуються під впливом постійних змін зовнішніх та внутрішніх факторів: економічні кризи, валютні коливання, політичні дисбаланси, військові конфлікти, стихійні явища тощо. Для розвитку економіки країни та підвищення її фінансової безпеки необхідно ефективно регулювати бюджетні механізми, здійснювати ефективну боргову політику, тому виникає необхідність проведення оцінки стану безпеки фінансового простору України, який об'єднує ці процеси.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблему оцінки стану безпеки фінансового простору України розглядали у своїх працях О. Вишневецька [5], Н. Євтушенко, В. Виноградня [6], Г. Котіна [7], А. Полторак [1; 9], О. Олійник, І. Сідельнікова [8], Н. Фатюха, Т. Журавльова [10] та інші вчені. Звертаємо увагу на те, що в умовах трансформаційної економіки та перманентного погіршення рівня суспільної довіри до бюджетної та податкової систем України оцінка актуального стану безпеки фінансового простору України зберігає свою актуальність.

ЗАВДАННЯ СТАТТІ

Основними завданнями дослідження є: оцінка стану безпеки фінансового простору України; аналіз абсолютних та нормованих значень індикаторів стану боргової та бюджетної безпеки України; доведення гіпотези, що

окремі показники стану боргової безпеки України мають критичні значення в системі фінансової безпеки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У різних країнах застосовуються різні підходи до процесу діагностування рівня фінансової безпеки держави, визначаються та аналізуються різні індикатори її стану. В Україні основною методикою, затвердженою на законодавчому рівні, є Методичні рекомендації від 29.10.2013 р. № 1277 [4] щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, однак і вони мають рекомендаційний характер та не вважаються обов'язковими.

Відповідно до цієї методики моніторинг фінансової безпеки відбувається на основі комплексного аналізу 32 індикаторів, об'єднаних у 6 інтегральних індексів, які відповідають підсистемам фінансової безпеки. Ці показники базуються на статистичних даних держави і даних, систематизованих завдяки опитуванню респондентів. Так, наприклад, коли значення індикатора, що є стимулятором, менше критичного значення та одночасно менше нуля, застосовується константа згладжування, яка для кожного показника визначається експертним шляхом. На нашу думку, цей факт знижує рівень об'єктивності отриманих даних, адже результати моніторингу суттєво залежать від позиції експерта, що проводить розрахунки.

Крім того, у п. 5 р. IV цього методичного підходу зазначено, що перегляд системи індикаторів та діапазонів їх значень має здійснюватися не рідше 1-го разу на 5 років, оскільки в економіці (національній і світовій) відбуваються зміни. На момент написання дослідження після затвердження зазначеної методики жодних змін до неї не вносилося, що свідчить про те, що її оновлення не відбувалося. В умовах надзвичайних ситуацій у світі, суттєвих змін в економіці, спричинених у т. ч. поширенням COVID-19, вва-

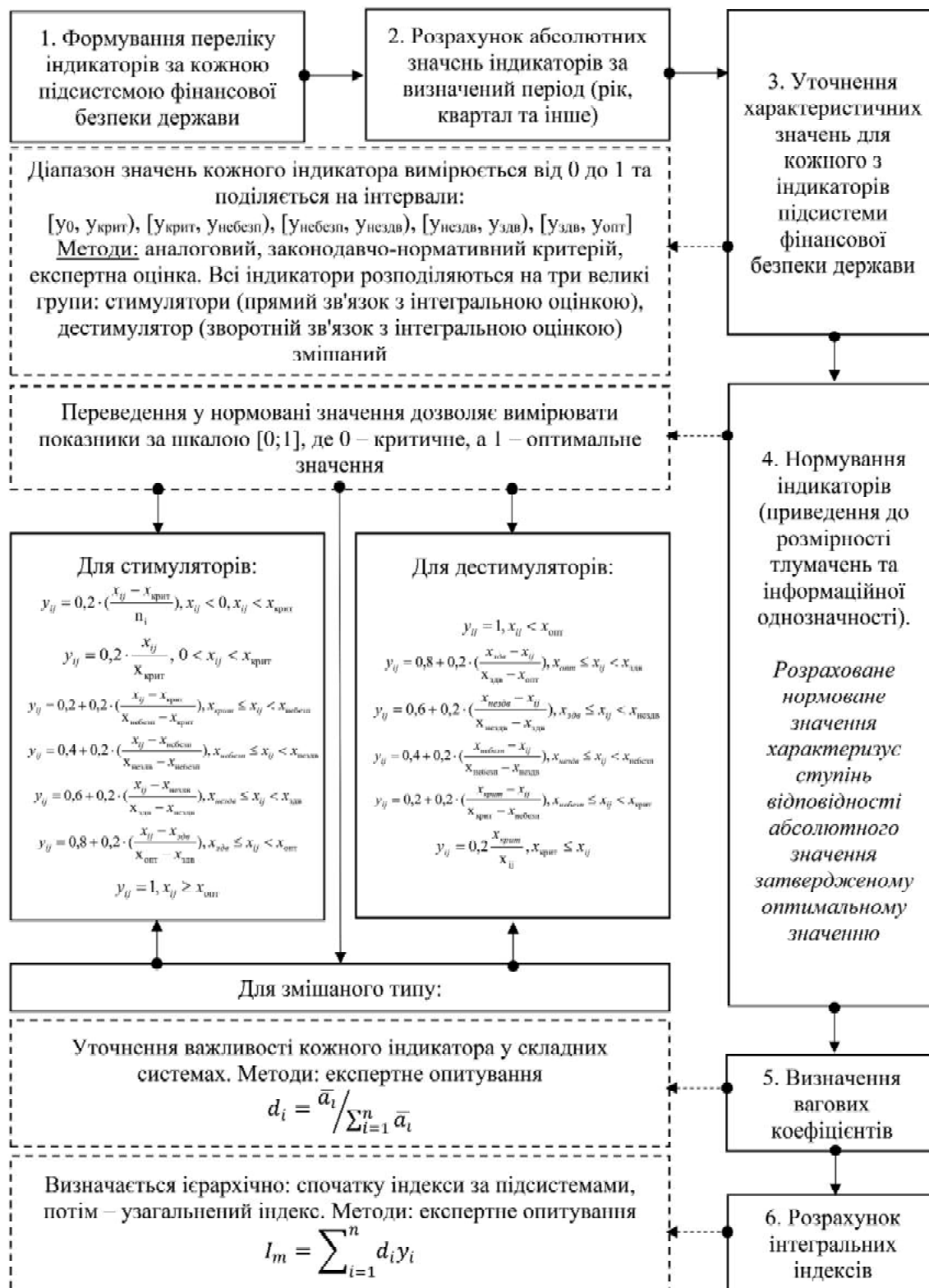

Рис. 1. Алгоритм моніторингу стану фінансової безпеки України

Джерело: побудовано автором за методикою [4].

жаємо, що це суттєво знижує результативність затвердженого методичного підходу.

Застосуємо методику Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 [4] та

визначимо рівень фінансової безпеки України за період 2013—2019 рр. Для цього буде використаний наступний алгоритм дій, розроблений нами для ефективного використання методики (рис. 1).

Отже, в алгоритмі моніторингу стану фінансової безпеки України (рис. 1) представлено основні етапи процесу кількісного аналізу стану фінансової безпеки України, у межах якого визначається перелік індикаторів, які об'єктивно характеризують стан певної підсистеми фінансової безпеки, уточнюються їх характеристичні значення (тобто діапазони, а яких абсолютні значення показників вважаються оптимальними, задовільними, критичними та інше), враховано механізм переведення значень у нормовані показники, що дозволяє досягти розмірності тлумачень та інформаційної однозначності, представлено методику визначення вагових коефіцієнтів (тобто важливості кожного з індикаторів) та розрахунку інтегральних індексів за підсистемами фінансової безпеки, які у подальшому (також за допомогою вагових коефіцієнтів, визначених експертним шляхом) об'єднуються в інтегральний показник стану фінансової безпеки України.

Такий методичний підхід [4] може бути базисом для комплексного моніторингу стану фінансової безпеки, результати якого мають застосовуватися для прийняття управлінських рішень у сфері нейтралізації загроз у фінансовій сфері, зміцнення стану фінансової безпеки України, позитивного впливу на сукупний стан економічної безпеки держави.

Для діагностування фінансової безпеки проаналізуємо стан її підсистем шляхом аналізу значень індикаторів, виокремлених за принципами репрезентативності, достовірності та інформаційної доступності. В результаті фінансова безпека України відповідно до Методики [4] об'єднує 6 інтегральних індексів (1).

$$\overline{FS}_j = \{I_{m1j}, I_{m2j}, I_{m3j}, I_{m4j}, I_{m5j}, I_{m6j}\} \quad (1),$$

де \overline{FS}_j — фінансова безпека держави в j періоді;

I_{m1j} — банківська безпека держави в j періоді;

I_{m2j} — боргова безпека держави в j періоді;

I_{m3j} — безпека небанківського фінансового сектору держави в j періоді;

I_{m4j} — грошово-кредитна безпека держави у j періоді;

I_{m5j} — бюджетна безпека держави в j періоді;

I_{m6j} — валютна безпека держави в j періоді.

Хочемо звернути увагу, що I_{m2j} , I_{m5j} — це складові елементи безпеки фінансового простору держави, адже саме ці підсистеми фінансової безпеки об'єднують індикатори у бюджетній та борговій сферах діяльності держави.

Складники вектора \overline{FS}_j — це безрозмірні величини, оскільки розраховані абсолютні значення їх індикаторів шляхом нормування при-

водяться до єдиної розмірності тлумачень, тобто трансформуються у безрозмірні величини у діапазоні $[0,1]$. Цей процес надає можливість перевести абсолютно різні за економічним змістом показники до єдиної шкали, а відбуватися може абсолютно різними методами, які загалом спираються на процес порівняння абсолютних значень з чітко визначеними даними (які вважаються нормальними, оптимальними або загрозливими).

У Методичі [4] процес переведення індикаторів у безрозмірні величини відбувається за допомогою методу "відносно розмаху варіації" (2).

$$C: y_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{\min}}{x_{\max} - x_{\min}}; B: y_{ij} = \frac{x_{\max} - x_{ij}}{x_{\max} - x_{\min}} \quad (2),$$

де C — стимулятор;

B — дестимулятор;

y_{ij} — безрозмірна величина i -го індикатора у j періоді;

x_{\max} , x_{\min} — порогові значення i -го індикатора у певному діапазоні характеристичних значень.

У результаті отримуємо безрозмірні величини індикаторів у діапазоні від 0 до 1, де отримане значення характеризує ступінь наближення до ідеального значення 1 [4].

Окрім розглянутого методу для трансформації абсолютних значень індикаторів у безрозмірні величини застосовуються також методи: функціональних залежностей; макроекономічних моделей; стохастичні; нелінійної динаміки; методи експертних оцінок; евристичні; законодавчий підхід та інші.

Спираючись на обґрунтовану позицію, що фінансова безпека структурно складається з безпеки фінансового простору та безпеки фінансового ринку, проаналізуємо стан безпеки фінансового простору, який складається з бюджетної та боргової безпеки за 2013—2019 рр.

Наявні умови функціонування держави призводять до того, що рівень фінансової безпеки держави суттєво залежить від ефективності управління державним та гарантованим державою боргом, індикаторів стану боргової безпеки та сукупного боргового навантаження.

Хочемо звернути увагу на те, що протягом усього досліджуваного періоду стан боргової безпеки перманентно залишається у критичному або небезпечному діапазоні значень, крім того, боргова безпека — це структурний елемент фінансової безпеки, стан якого виявився найгіршим у порівнянні з усіма іншими підсистемами фінансової безпеки, що доводить те, що аналіз тенденцій та особливостей її стану збе-

Таблиця 1. Динаміка абсолютних значень індикаторів боргової безпеки України

Індикатори	Роки						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, %	40,15	70,25	79,42	80,97	71,80	60,94	50,28
Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП, %	77,51	95,83	131,03	121,71	103,92	87,69	79,16
Середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку, %	13,1	13,4	13,1	9,2	10,5	17,8	16,93
Довгостроковий суверенний кредитний рейтинг України (Standard & Poor's)	0,22	0,20	0,10	0,22	0,22	0,22	0,20
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу, %	14,4	6,0	11,2	13,7	16,1	18,2	20,78

Джерело: розраховано та систематизовано автором за методикою [4].

Рис. 2. Інституційна модель ефективного управління державним та гарантованим державою боргом України

Джерело: представлено автором.

Таблиця 2. Нормовані значення індикаторів боргової безпеки України

Індикатори	Роки						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, %	40,15	70,25	79,42	80,97	71,80	60,94	50,28
Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП, %	77,51	95,83	131,03	121,71	103,92	87,69	79,16
Середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку, %	13,1	13,4	13,1	9,2	10,5	17,8	16,93
Довгостроковий суверенний кредитний рейтинг України (Standard & Poor's)	0,22	0,20	0,10	0,22	0,22	0,22	0,20
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу, %	14,4	6,0	11,2	13,7	16,1	18,2	20,78
Інтегральний індекс боргової безпеки, %	26,93	14,72	12,76	19,45	18,23	17,63	23,02

Джерело: розраховано та систематизовано автором за методикою [4].

рігає високий рівень актуальності.

Проаналізуємо динаміку абсолютних значень індикаторів боргової безпеки України за 2013—2019 рр. та узагальним отримані результати в таблиці 1.

Відповідно до п. 5 р. II Методичних рекомендацій від 29.10.2013 р. № 1277 боргова безпека — це рівень заборгованості (внутрішньої та зовнішньої) з урахуванням ефективності застосування та співвідношення запозичень (внутрішніх і зовнішніх) та вартості обслуговування боргу, що не загрожує фінан-

Рис. 3. Динаміка державного та гарантованого державою боргу України

Джерело: розраховано та побудовано автором за даними Міністерства фінансів України.

совій системі та державному суверенітету і є достатнім для ефективного задоволення загальних соціально-економічних потреб [4].

Постановою Кабінету міністрів України від 12 лютого 2020 р. № 127 створено Агентство з управління державним боргом України, а 14 листопада 2019 р. внесено зміни до Бюджетного кодексу України в частині ефективного управління державним боргом, відповідно, законодавчо затверджено оновлений механізм управ-

ління боргом та перехід до агентської моделі регулювання (рис. 2).

Управління державним боргом також розділяють, спираючись на різні стратегії управління, а саме: фінансово орієнтовану, основною направленістю якої є скорочення вартості зовнішніх запозичень; нейтральну, що в основному спирається на строки обслуговування отриманих запозичень та реструктуризацію заборгованості; антициклічну, направлена на ніве-

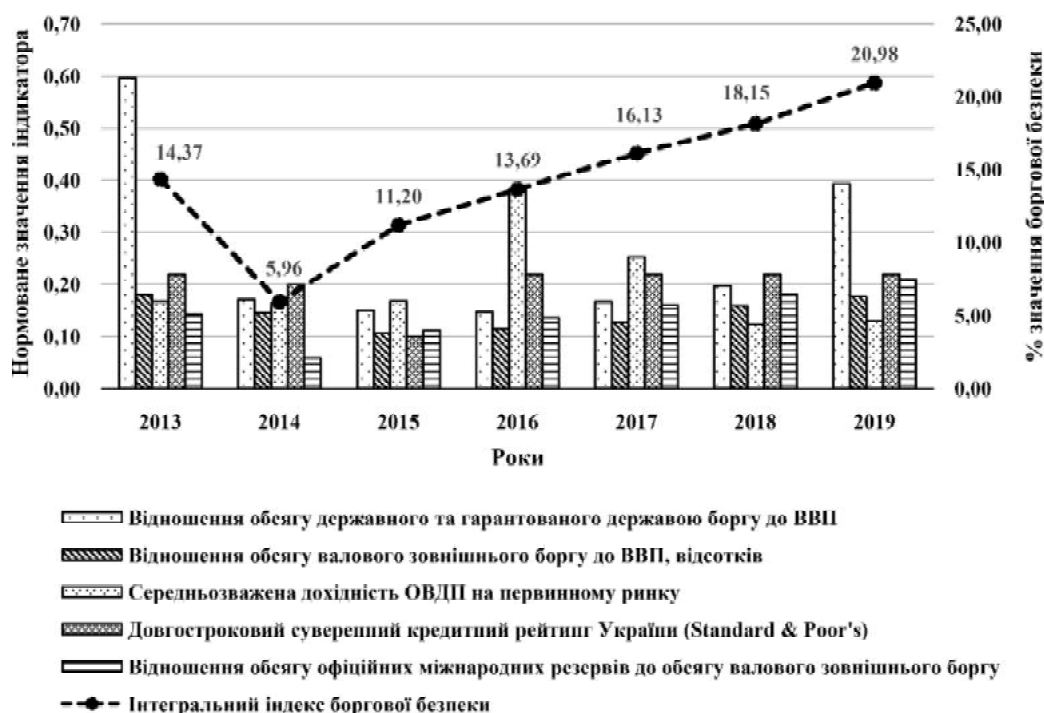

Рис. 4. Нормовані показники боргової безпеки в системі фінансової безпеки України

Джерело: розраховано та побудовано автором за методикою [4].

Таблиця 3. Динаміка абсолютних значень індикаторів бюджетної безпеки України

Індикатори	Роки						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, %	-4,45	-4,98	-2,28	-2,94	-1,60	-1,66	-1,96
Дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління, % до ВВП	0,05	-0,23	-0,11	0,13	0,03	-0,20	-0,01
Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %	30,43	29,11	32,94	32,84	34,09	33,28	32,45
Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, %	33,32	47,68	93,72	33,62	59,80	37,77	46,52

Джерело: розраховано та систематизовано автором за методикою [4].

лювання впливу кризових явищ та відновлення нормальних економічних процесів у державі. Тривалий період в Україні переважала нейтральна стратегія управління державним та гарантованим державою боргу, яка в останні роки трансформується в антициклічну, оскільки за результатом 2019—2020 рр. досягнуто важливі завдання: покращення значення відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП та вдосконалення структури боргових зобов'язань через збільшення питомої ваги внутрішніх запозичень. Нормовані значення індикаторів боргової безпеки України узагальнимо в табл. 2.

Для ґрунтовної оцінки динаміки стану боргової безпеки держави науковці також використовують показники, що сигналізують про наявну можливість держави виконувати свої зобов'язання, серед яких обсяги запозичень у розрахунку на одного громадянина держави в

доларовому еквіваленті. Вважається, що ця сума не повинна перевищувати 200 дол. США на 1 особу. Проаналізуємо динаміку стану державного та гарантованого державою боргу, розраховану у дол. США загалом по країні та в розрахунку на 1 особу (рис. 3).

Отже, аналіз даних динаміки стану державного та гарантованого державою боргу, розрахованої у дол. США загалом по країні та в розрахунку на 1 особу (рис. 3), свідчить про те, що протягом досліджуваного періоду обсяги боргових зобов'язань держави збільшилися з 39685 млн дол. США у 2009 р. до 84241,8 млн дол. США у 2020 р. (або в 2,12 разів). За цей період обсяги державного та гарантованого державою боргу у розрахунку на 1 громадянина України збільшилися з 863 дол. США у 2009 р. до 2024 дол. США у 2020 р. (або в 2,34 рази). Поліноміальна лінія тренду 3-го ступеня свідчить про те, що обсяги боргу мають стійку тенденцію до подальшого збільшення

(величина достовірності апроксимації $R^2 = 0,95$), отже, відповідно до прогнозних даних сума державного та гарантованого державою боргу станом на кінець 2022 р. досягне 110000 млн дол. США.

Представимо нормовані показники боргової безпеки України в системі її фінансової безпеки за 2013—2019 рр. на рисунку 4. Для цього нами застосовано побудований алгоритм моніторингу стану фінансової безпеки України. З'ясовано, що стан 5-ти індикаторів стану боргової безпеки держави, об'єднаних в один інтегральний індекс стану боргової безпеки держави, у 2013—2019 рр. неможливо характеризувати як задовільний, хоча протягом 2014—2019

Таблиця 4. Нормовані значення індикаторів бюджетної безпеки України

Індикатори	Роки						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, %	0,51	0,40	0,94	0,81	1,00	1,00	1,00
Дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління, % до ВВП	0,99	0,95	0,98	0,97	1,00	0,96	1,00
Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %	0,77	0,89	0,60	0,61	0,49	0,57	0,64
Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, %	0,10	0,07	0,03	0,10	0,05	0,08	0,07
Інтегральний індекс бюджетної безпеки, %	57,72	55,83	63,66	61,83	63,77	65,37	67,35

Джерело: розраховано та систематизовано автором за методикою [4].

рр. узагальнене значення боргової безпеки покращується та за результатом 2019 р. досягло показника 20,98 %, однак це свідчить лише про те, що стан боргової безпеки України протягом 2013—2018 рр. відповідає діапазону критичних значень і тільки у 2019 р. відповідає нижчій границі небезпечного діапазону характеристичних значень, що є загрозливою тенденцією, що негативно впливає на стан фінансової безпеки України, сприяє формуванню додаткових ризиків та загроз.

Отримані результати аналізу дозволяють стверджувати, що саме індикатори боргової безпеки в системі безпеки фінансового простору роблять найбільший негативний вплив на стан фінансової безпеки.

Наступною системою безпеки фінансового простору є бюджетна безпека України, абсолютні значення індикаторів якої розраховано та узагальнено в табл. 3.

Нормовані значення індикаторів бюджетної безпеки України узагальнено в таблиці 4.

З'ясовано, що стан бюджетної безпеки у системі безпеки фінансового простору держави має тенденцію до покращення протягом досліджуваного періоду та порівняно зі станом боргової безпеки може характеризуватися як задовільний (окрім індикатора "відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету", який також має безпосереднє відношення до стану боргової безпеки держави).

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У результаті проведеного дослідження було зроблено такі висновки:

1. Представлено алгоритм моніторингу стану фінансової безпеки України, в якому узагальнено етапи кількісного аналізу стану фінансової безпеки, у межах якого визначається перелік індикаторів, які об'єктивно характеризують стан певної підсистеми фінансової безпеки, уточнюються їх характеристичні значення (тобто діапазони, а яких абсолютні значення показників вважаються оптимальними, задовільними, критичними та інше), враховано механізм переведення значень у нормовані показники, що дозволяє досягти розмірності тлумачень та інформаційної однозначності, представлено методику визначення вагових коефіцієнтів (тобто важливості кожного з індикаторів) та розрахунку інтегральних індексів за підсистемами фінансової безпеки, які у подальшому (також за допомогою вагових коефі-

цієнтів, визначених експертним шляхом) об'єднуються в інтегральний показник стану фінансової безпеки України.

2. Спираючись на обґрунтовану позицію, що фінансова безпека структурно складається з безпеки фінансового простору та безпеки фінансового ринку, проаналізовано стан безпеки фінансового простору, який складається з бюджетної та боргової безпеки за 2013—2019 рр. З'ясовано, що стан 5-ти індикаторів стану боргової безпеки держави, об'єднаних в один інтегральний індекс, у 2013—2019 рр. неможливо характеризувати як задовільний, хоча протягом 2014—2019 рр. узагальнене значення боргової безпеки покращується та за результатом 2019 р. досягло показника 20,98 %, однак це свідчить лише про те, що стан боргової безпеки України протягом 2013—2018 рр. відповідає діапазону критичних значень і тільки у 2019 р. — нижчій границі небезпечного діапазону характеристичних значень, що є загрозливою тенденцією, що негативно впливає на стан фінансової безпеки України, спричиняє формування додаткових ризиків та загроз.

3. Отримані результати аналізу дозволяють стверджувати, що саме індикатори боргової безпеки в системі безпеки фінансового простору роблять найбільший негативний вплив на стан фінансової безпеки.

Література:

1. Atamanyuk I., Kondratenko Y., Shebanin V., Sirenko N., Poltorak A., Baryshevskaya I., Atamaniuk V. Forecasting of Cereal Crop Harvest on the Basis of an Extrapolation Canonical Model of a Vector Random Sequence. CEUR Workshop Proceedings. 2019. Vol. II. Pp. 302—315.
2. Korol I., Poltorak A. Financial risk management as a strategic direction for improving the level of economic security of Ukraine. Baltic Journal of Economic Studies. 2018. Vol. 4 (2018). No. 1. Pp. 235—241. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-235-241>
3. Sirenko N., Baryshevskaya I., Poltorak A., Shyshpanova N. State and tendencies of intergovernmental regulation in Ukraine in conditions of fiscal decentralization. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2018. Vol. 2. no. 25 (2018). pp. 157—164. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i25.136489>
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277. 2013. URL: <https://goo.gl/JE1TQc> (дата звернення: 01.12.2020).

5. Вишнеvsька О.М., Машевська Я., Клименко В. Складові і чинники впливу на формування економічної безпеки держави. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 10. С. 924—927.

6. Євтушенко Н.М., Виноградня В.М. Боргова безпека України в умовах кризових явищ в економіці. Економіка і суспільство. 2017. № 12. С. 540—546.

7. Котіна Г., Степура М., Кондро П. Боргова безпека України: оцінка, ризики та перспективи. Схід. 2017. № 3 (2017). С. 10—15.

8. Олійник О.В., Сідельнікова І.В. Боргова безпека України: стан, проблеми, перспективи. Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. 2011. № 5. С. 41—48.

9. Полторак А.С., Гнатенко Є.П. Аналіз податкових надходжень у структурі доходів зведеного бюджету України. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки. 2015. № 2 (5). С. 130—134.

10. Фатюха Н.Г., Журавльова Т.І. Аналіз боргової безпеки України. Ефективна економіка. 2017. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5816> (дата звернення: 08.11.2018).

References:

1. Atamanyuk, I. Kondratenko, Y. Shebanin, V. Sirenko, N., Poltorak, A. Baryshevska, I. and Atamaniuk, V. (2019), "Forecasting of Cereal Crop Harvest on the Basis of an Extrapolation Canonical Model of a Vector Random Sequence", CEUR Workshop Proceedings, vol. II, pp. 302—315.

2. Korol, I. and Poltorak, A. (2018), "Financial risk management as a strategic direction for improving the level of economic security of Ukraine", Baltic Journal of Economic Studies, vol. 4(2018), no. 1, pp. 235—241. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-235-241>.

3. Sirenko, N. Baryshevskaya, I. Poltorak, A. and Shyshpanova, N. (2018), "State and tendencies of intergovernmental regulation in Ukraine in conditions of fiscal decentralization", Financial and credit activity: problems of theory and practice, vol. 2, no. 25, pp. 157—164. <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i25.136489>.

4. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013), "On Approval of Methodological Recommendations for Calculating the Level of Economic Security of Ukraine", available at: <https://goo.gl/JE1TQc> (Accessed 01 December 2020).

5. Vyshnevskaya, O. M. Mashevskaya, Ya. and Klymenko, V. (2016), "Components and factors influencing the formation of economic security of the state", Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky, vol. 10, pp. 924—927.

6. Ievtushenko, N. M. and Vynohradnia, V. M. (2017), "Debt security of Ukraine in the conditions of crisis phenomena in economy", Ekonomika i suspilstvo, vol. 12, pp. 540—546.

7. Kotina, H. Stepura, M. and Kondro, P. (2017), "Debt security of Ukraine: assessment, risks and prospects", Skhid, vol. 3 (2017), pp. 10—15.

8. Oliinyk, O. V. and Sidelnikova, I. V. (2011), "Debt security of Ukraine: state, problems, prospects", Visnyk Natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho, vol. 5, pp. 41—48.

9. Poltorak, A. S. and Hnatenko, Ye. P. (2015), "Analysis of tax revenues in the structure of revenues of the consolidated budget of Ukraine", Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho, Ekonomichni nauky, vol. 2 (5), pp. 130—134.

10. Fatiukha, N. H. and Zhuravlova, T. I. (2017), "Analysis of Ukraine's debt security", Efektyvna ekonomika, vol. 10, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5816> (Accessed 01 December 2020).

Стаття надійшла до редакції 26.01.2021 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28
(044) 458-10-73